

Mladá veda

Young Science

Špeciálne vydanie

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 9, ročník 5., vydané v decembri 2017

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Château de Chambord. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

VÝCHOVA MLADÝCH LIDÍ K PODNIKAVOSTI: PODNIKATELSKÝ POTENCIÁL

EDUCATION OF YOUNG PEOPLE FOR ENTREPRENEURSHIP:
BUSINESS PRECONDITIONS

Iveta Kmecová, Dana Smetanová¹

Iveta Kmecová působí jako odborný asistent na Katedře managementu na Vysoké škole technické a ekonomické v Českých Budějovicích v České republice. Ve svém výzkumu se věnuje problematice managementu, konkrétně zjišťování podnikatelského potenciálu a vloh pro podnikání. Dana Smetanová působí jako odborná asistentka na Katedře informatiky a přírodních věd na Vysoké škole technické a ekonomické v Českých Budějovicích v České republice. Ve svém výzkumu se věnuje problematice variačního počtu a aplikacím matematiky.

Iveta Kmecová works as an assistant professor at the Department of Management at the University of Technology and Business in České Budějovice in the Czech Republic. Her research is devoted to management, specifically a survey of business potential and entrepreneurial talents. Dana Smetanová works as an assistant professor at the Department of Informatics and Natural Sciences at the Institute of Technology and Business in České Budějovice in Czech Republic. Her research is devoted to variational calculus and applications of the mathematics.

Abstract

The paper is devoted to the analysis of entrepreneurial potential. The theoretical part of the paper outlines the need for entrepreneurship education and the development of entrepreneurial skills. In the practical part the data concerning the entrepreneurial potential of the students of the technical branches at the VŠTE in České Budějovice are surveyed using the questionnaire survey. The evaluation by the test of independence is demonstrate. Using the test, formulated hypotheses are verified. In the paper we present the first results from the questionnaire survey. Key words: Business, business preconditions, entrepreneurship education, test of independence

Abstrakt

Príspevek je venovaný analýze podnikateľského potenciálu. Teoretická časť príspevku načrtá potrebu výchovy k podnikavosti a rozvoje podnikateľských dovedností. V praktické časti, pomocí dotazníkového průzkumu, jsou zjišťována data týkající se zjišťování podnikatelského

¹ Adresa pracoviště: Ing. Iveta Kmecová, PhD., RNDr. Dana Smetanová, Ph. D., The Institute of Technology and Business in České Budějovice, Okružní 517/10, 370 01 České Budějovice, ČR
E-mail: kmecova@mail.vstecb.cz, smetanova@mail.vstecb.cz

potenciálu u studentů technických oborů na VŠTE v Českých Budějovicích a je provedeno vyhodnocení pomocí testu nezávislosti. Pomocí testu jsou ověřovány předem formulované hypotézy. V příspěvku předkládáme první výsledky z dotazníkového průzkumu.

Klíčová slova: Podnikání, podnikatelské potenciál, výchova k podnikavosti, test nezávislosti

Úvod

Pro náš příspěvek byla vybrána aktuální témata: výchova k podnikavosti, zjišťování podnikatelského potenciálu především u mladých lidí.

Teoretická část načrtává potřebu výchovy mladých lidí k podnikavosti. V praktické části analyzujeme některé výsledky dotazníkového průzkumu, který proběhl v první polovině roku 2017.

Tento průzkum byl věnován otázkám týkajícím se podnikatelského potenciálu. Účastnili se ho studenti technických oborů (z Ústavu technicko-technologického) na VŠTE v Českých Budějovicích. V článku jsou prezentovány částečné výsledky průzkumu. Článek je zaměřen na tři z otázek a jejich vzájemné nezávislosti.

Výzkum probíhal v širším měřítku mezi studenty vysokých škol (VŠTE, JU) v Jihočeském kraji v České republice. Tato práce navazuje na již publikované práce v oblasti podnikatelského potenciálu studentů ekonomických oborů (viz Kmecová 2017, Kmecová a Smetanová 2017).

Výchova mladých lidí k podnikavosti

S rostoucí nezaměstnaností v zemích Evropské unie je věnováno mnoho pozornosti výchově mladých lidí k podnikavosti. Do procesu vzdělávání, vzdělávacích a studijních programů se implementují změny s cílem rozvíjení podnikatelských dovedností. Nabyté vědomosti sice nemusí zaručit úspěch v podnikání, ale jsou předpokladem k nalezení co nejvhodnějších cest k úspěchu v podnikání a rovněž napomáhají k tomu, jak si poradit s případnými problémy, které v podnikání mohou vzniknout. Ze strany vzdělávacích institucí, je důležité uvědomit si potřebu zavedení předmětů na rozvoj podnikatelských kompetencí, rovněž na nezbytnost spolupráce s podnikatelskou sférou.

Dle Marešová et al. (2014): dovednosti spojené s úspěšným podnikáním by se měly vyučovat již na základních školách. Mělo by dojít k uvědomění si skutečnosti, že podnikatelské kompetence jsou důležité nejen pro podnikání, ale i pro osobní život a praxi. Výchova k podnikavosti by měla být předmětem zájmu celého vzdělávacího systému (Kmecová 2015). Přínosem k danému tématu je studie (Kulakovskij a Kulakovska 2016), která předkládá případové studie řešení problémových situací, které brání rozvoji podnikání. Ve studii je prezentováno, že malé a střední podniky (MSP) hrají významnou roli v rozvoji ekonomiky. Jsou vhodnou půdou pro podnikání. Autoři Vochozka et.al. (2016) uvádí, že rychle rozvíjející se malé a střední podniky přispívají k vytváření nových pracovních příležitostí, jsou efektivní, což se pozitivně odráží na jejich konkurenceschopnosti. V MSP probíhají mnohé inovativní aktivity, což přispívá k rozvoji ekonomiky (Vokoun 2015). O pozitivním dopadu (Kmecová 2015) existence malých a středních podniků v regionu není žádných pochyb. Proto je důležité si uvědomit, od základních, středních až po vysoké školy, že výchově k podnikavosti je potřebné věnovat patřičnou pozornost.

Autoři Jayawarna et al. (2014) zastávají názor, že vývoj lidského kapitálu začíná již od dětství, je ovlivněn schopností rodičů podporovat potenciál svých dětí prostřednictvím podpory přímého vzdělávání a nepřímých přenosů do lidského kapitálu, které budují schopnost věnovat se v budoucnu podnikatelské kariéře.

V návaznosti na zmíněné, můžeme konstatovat, že v současnosti výchova mladých k podnikavosti je čím dál tím více aktuální. Tomuto tématu se věnují v zemích Evropské unie proto nejen odborníci na výzkumné úrovni, ale i na úrovni vzdělávání. Na tato témata bylo napsáno mnoho odborných prací. Nás zaujala například práce Ostaeyen (2014). Autor se zaměřuje na analýzu podnikatelského potenciálu. Vzpomeneme i odbornou vědeckou studii (Brandstätter 2011), která se věnuje problematice osobních aspektů a předpokladů k podnikání. Autor Čaha (2017) ve své studii zdůrazňuje potřebu podnikového vzdělávání, rozvoje kompetencí potřebných pro praxi.

Popis výzkumného vzorku, metody a cíle

Respondenti dotazníkového průzkumu byli náhodně vybraní studenti Ústavu technicko-technologického bakalářského studia v programech Strojírenství, Stavitelství, Technologie dopravy a přepravy. Jednalo se o studenty v denní i kombinované formě studia.

Průzkum probíhal v dubnu a na začátku května roku 2017. Celkem se zúčastnilo 69 respondentů (muži i ženy). Vzhledem k počtu studentů nerozlišujeme žádné skupiny (ženy – muži, studenti jednotlivých oborů, denní – kombinovaná forma apod.).

V souladu se zásadami pedagogického výzkumu (viz Gavora 2010, Chráska 2007, Markechová et al., 2011) byl jako výzkumná metoda zvolen anonymní dotazník vlastní konstrukce se 7 otázkami týkajícími se podnikatelského potenciálu respondentů. Z důvodu zabezpečení vypovídající hodnoty byl průzkum prováděn anonymně.

Úplně znění dotazníku je k dispozici u autorek. Realizátorkou průzkumů je první autorka I. Kmecová. Výzkum dále pokračuje kvůli zajištění většího a rozmanitějšího statistického vzorku. Na vyhodnocení dotazníkového průzkumu byl použit χ^2 test nezávislosti. Tento test pomůže odhalit nezávislost mezi dvěma statistickými znaky, které mají slovní hodnoty.

Empiricky zjištěné četnosti n_{ij} v jednotlivých skupinách zapisujeme pomocí kontingenční tabulky. Uvedený test porovnává tyto četnosti s vypočítanými teoretickými četnostmi m_{ij} , tedy s četnostmi, které by se daly očekávat v případě nezávislosti statistických znaků. Teoretické očekávané četnosti vypočteme ze vzorce

$$m_{ij} = \frac{n_{i*} \cdot n_{*j}}{n},$$

kde n_{i*} a n_{*j} jsou marginální četnosti (t.j. součty četností v řádcích resp. sloupcích), zapisujeme je do tabulky, která má stejné rozměry jako kontingenční tabulka, n je počet respondentů, respektive odpovědí.

Hodnota testového kritéria je dána vztahem

$$\chi^2 = \sum_{\substack{i \leq r, \\ j \leq s}} \frac{(n_{ij} - m_{ij})^2}{m_{ij}},$$

kde r, s označují počet řádků resp. sloupců v tabulce. Hypotézu o nezávislosti znaků zamítneme vždy, když hodnota χ^2 testového kritéria je vyšší než kritická hodnota rozdělení s počtem stupňů volnosti $f = (r - 1)(s - 1)$. Hladinu významnosti testu jsme zvolili 0,05; jedná se o jednu z nejpoužívanějších hladin. Kritickou hodnotu $\chi_{0,95}^2(f)$ je možné najít ve statistických tabulkách, nebo také v Chráska (2007), Markechová et al. (2011).

Předpokladem pro použití testu jsou dostatečně vysoké očekávané četnosti. Pro čtyřpolní tabulku 2x2 je to nejméně 2. Pro větší tabulky je zvykem požadovat nejméně 80% z četností 2 a více.

V případě, že by se u jevů prokázala závislost, je možné určit i její míru. Pro více než 40 respondentů můžeme použít Cramerův koeficient

$$V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n \cdot (\min(r, s) - 1)}}$$

kde $0 \leq V \leq 1$, 0 je nejslabší závislost, 1 je nejsilnější závislost.

V našem konkrétním případě budeme mít vždy čtyřpolní tabulky ($r = s = 2$) se stupněm volnosti 1, $n = 69$, hladinou významnosti 0,05 a kritickou hodnotou $\chi_{0,95}^2(1) = 3,841$. Vždy testujeme platnost hypotézy H_0 : *Nezávislost statistických znaků*.

Cílem výzkumu je zjištění míry statistické nezávislosti mezi těmito otázkami dotazníkového průzkumu:

A) *Byla by pro Vás změna denní rutiny silným motivem pro založení podniku?*

B) *Byl/-a byste ochotný/-á půjčit si peníze na založení svého podniku?*

C) *Pokud byste jako podnikatel zkrachoval/-a, snažil/-a byste se dříve či později založit nový podnik?*

U všech otázek bylo možné vybírat pouze jednu ze dvou odpovědí a to ANO nebo NE.

Na základě výzkumných otázek byly stanoveny následující hypotézy:

H_{AB} : *Jestliže, je změna denní rutiny silným motivem pro založení podniku, předpokládáme, ochotu investovat vlastní peníze na založení podniku. (U otázek A) a B) předpokládáme, že nelze přijmout hypotézu o nezávislosti.)*

H_{AC} : *Změna rutiny jako motivace pro založení svého podniku nesouvisí se snahou po krachu znovu založit podnik. (U otázek A) a C) předpokládáme, že lze přijmout hypotézu o nezávislosti.)*

H_{BC} : *Ochota půjčit si peníze na založení svého podniku souvisí se snahou po krachu znovu založit podnik. (U otázek B) a C) předpokládáme, že nelze přijmout hypotézu o nezávislosti.)*

Zda byly naše stanovené hypotézy pravdivé, zhodnotíme v další kapitole

Vyhodnocení průzkumu

1) Nejprve provedeme ověření hypotézy H_{AB} pomocí χ^2 testu nezávislosti.

A/B	B) ano	B) ne	n_{*j}
A) ano	32	16	48
A) ne	13	8	21
n_{i*}	45	24	69

Tabulka 1 – Skutečné četnosti u otázek A) a B)

Zdroj: Vlastní

A/B	B) ano	B) ne
A) ano	31,3	16,7
A) ne	13,7	7,3

Tabulka 2 – Teoretické četnosti u otázek A) a B)

Zdroj: Vlastní

Hodnota testového kritéria vychází $\chi^2 = 0,148$ a je menší než kritická hodnota $\chi_{0,95}^2(1) = 3,841$. Pro otázky A) a B) lze přijmout hypotézu o nezávislosti. Hypotéza H_{AB} neplatí.

2) Skutečné a teoretické četnosti pro ověření hypotézy H_{AC} pomocí χ^2 testu nezávislosti jsou uvedeny v následujících tabulkách.

A/C	C) ano	C) ne	n_{*j}
A) ano	21	27	48
A) ne	5	16	21
n_{i*}	26	43	69

Tabulka 3 – Skutečné četnosti u otázek A) a C)

Zdroj: Vlastní

A/C	C) ano	C) ne
A) ano	18,09	29,91
A) ne	7,91	13,09

Tabulka 4 – Teoretické četnosti u otázek A) a C)

Zdroj: Vlastní

Hodnota testového kritéria vychází $\chi^2 = 2,469$ a je menší než kritická hodnota $\chi_{0,95}^2(1) = 3,841$. Pro otázky A) a C) lze přijmout hypotézu o nezávislosti. Hypotéza H_{AC} platí.

3) Pro ověření hypotézy H_{BC} pomocí χ^2 testu nezávislosti jsou použity následující tabulky četností.

B/C	C) ano	C) ne	n_{*j}
B) ano	22	23	45

B) ne	4	20	24
n_{i*}	26	43	69

Tabulka 5 – Skutečné četnosti u otázek B) a C)

Zdroj: Vlastní

B/C	C) ano	C) ne
B) ano	16,96	28,04
B) ne	9,04	14,96

Tabulka 6 – Teoretické četnosti u otázek B) a C)

Zdroj: Vlastní

Hodnota testového kritéria vychází $\chi^2 = 6,912$ a je větší než kritická hodnota $\chi_{0,95}^2(1) = 3,841$. Pro otázky B) a C) nelze přijmout hypotézu o nezávislosti. Hypotéza H_{BC} platí.

Míru závislosti dopočteme pomocí Cramerova koeficientu $V = 0,317$. Závislost je nízká.

Závěr

Dovednostem spojeným s podnikáním je možné se naučit a s výukou lze začít již na základní škole (Marešová et al., 2014). V současnosti je výchova nejen mladých lidí k podnikání velmi aktuální. Podnikatelské kompetence jsou důležité nejen pro podnikání, ale i pro osobní život a praxi. Proto je důležité analyzovat stávající podnikatelský potenciál a podpořit jeho rozvoj u mladých lidí, ale i u pracujících a nezaměstnaných osob.

Tento článek se zabývá analýzou části výsledků, které byly získány v anonymním dotazníkovém průzkumu mezi studenty Ústavu technicko-technologického na VŠTE v Českých Budějovicích. Dotazník byl zaměřen na zkoumání podnikatelského potenciálu.

V článku byly zkoumány nezávislosti mezi třemi otázkami z dotazníku a stanoveny výzkumné hypotézy. Oproti předpokladu bylo prokázáno, že není závislost mezi otázkami A) a B). Hypotéza H_{AB} neplatí. Není souvislost mezi motivací k založení podniku pro změnu denní rutiny a ochotou půjčit si peníze na založení vlastního podniku.

Předpoklad, že není závislost mezi otázkami A) a C) se potvrdil. Hypotéza H_{AC} platí. Není souvislost mezi motivací k založení podniku pro změnu denní rutiny a snahou po krachu založit nový podnik.

U otázek B) a C) jsme zjistili nízkou závislost. Hypotéza H_{BC} platí. Ochota půjčit si peníze na založení svého podniku souvisí se snahou po krachu znovu založit podnik.

Tento článek doporučal na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

Ing. Martin Podařil, PhD.

Použitá literatura

1. BRANDSTÄTTER, H. (2011) Personality aspects of entrepreneurship: A look at five meta-analyses, Personality and Individual Differences, vol. 51, no.3, pp. 222 - 230.
2. CAHA, Z. (2017) Podnikové vzdělávání v České republice. Mladá veda (Young Science), Prešov, Slovensko: Vydavateľstvo UNIVERSUM, 2017, roč. 5, č. 1, pp. 10 - 18. ISSN 1339-3189.
3. GAVORA, P. (2010) Úvod do pedagogického výzkumu. Brno. Paido. ISBN 978-80-7315-185-0

4. CHRÁSKA, M. (2007) Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha. Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
5. JAYAWARNA, D. et al. (2014) Entrepreneurial potential: The role of human and cultural capitals. *International Small Business Journal*, **32**(8), pp. 918 - 943. ISSN 0266-2426.
6. KMECOVÁ, I. (2015) Business and intergration of entrepreneurship education in the educational process. In *Innovative Economic Symposium 2015*. 1 vyd. České Budějovice. Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2015, pp. 1- 9, ISSN 2464-6369.
7. KMECOVÁ, I. – SMETANOVÁ, D. (2017) Využití testu nezávislosti pro hodnocení podnikatelského potenciálu. *Mladá veda (Young Science)*, Prešov, Slovensko: Vydavateľstvo UNIVERSUM, 2017, roč. 5, č. 4, pp. 102 - 107. ISSN 1339-3189.
8. KMECOVÁ, I. (2017) Průzkum zjišťování podnikatelského potenciálu a podnikatelských vloh studentů ÚPS na VŠTE v Českých Budějovicích. *Mladá veda (Young Science)*, Prešov, Slovensko: Vydavateľstvo UNIVERSUM, 2017, roč. 5, č. 5, pp. 35 - 42. ISSN 1339-3189.
9. KULAKOVSKYI, T. – KULAKOVSKA, O. (2016) Entrepreneurial intentions as a precondition for entrepreneurial activity. *Science and Education*, 2016 (5), pp. 194-200. ISSN 2311-8466.
10. MALACH, J. (2008) Výchova k podnikavosti a vysoké školy. In *Aula časopis pro vysokoškolskou a vědní politiku*, roč. 16, 02/2008. Praha. ISSN 1210-6658.
11. MARKECHOVÁ, D. - TIRPÁKOVÁ, A. - STEHLÍKOVÁ, B. (2011) Základy štatistiky pre pedagógov. Nitra. Fakulta prírodných vied UKF. ISBN 978-80-8094-899-3
11. MAREŠOVÁ, H.- RUDORF, J. - HLADÍK, T. (2014) Výchova k podnikavosti. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4436-9.
13. OSTAEYEN, J. V. (2014). *Analysis of the business potential of product-service systems for investment goods*. Belgium. Dissertation. Leuven Arenberg Doctoral School. Faculty of Engineering Science. ISBN 978-94-6018-805-3.
14. VOKOUN, M. (2015) Innovation activities and growth of SMEs- the case of the Czech manufacturing industry. In *Innovative Economic Symposium 2015*. 1 vyd. České Budějovice. Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2015, pp. 17 - 32, ISSN 2464-6369.
15. VOCHOZKA, M. - VÁCHAL, J. - STRAKOVÁ, J. (2016) Malé a střední podniky. In *Jihočeský kraj v globální ekonomice*. 1 vydání. Praha: SETOUTBOOKS.CZ, 2016. pp. 40 - 55, ISBN 978-80-86277-82-0.